

Zargidava – *Revistă de istorie*, VI, Bacău, Editura Conexiuni, 2007, 284 p.

În martie 2007 a apărut al șaselea număr al revistei de istorie *Zargidava*, sub egida Filialei Bacău a Societății de Științe Istorice din România și Fundației Cultural-Științifice „Iulian Antonescu”. Inițiatorul, fondatorul și redactorul-șef al acestei publicații este prof.dr. Ioan Mîtreă, președinte al celor două asociații menționate mai sus.

Dacă la apariția primului număr au fost mulți sceptici, care credeau că inițiativa se va opri aici, având în vedere, în primul rând, lipsa unor resurse financiare sigure, iată că a apărut deja al șaselea număr al revistei *Zargidava*. Menționăm că, anual, revista s-a tipărit numai prin sponsorizări și donații, fără nici un sprijin financiar din bani publici, de la nivel central sau local.

Volumul apărut anul acesta, ca și celelalte numere, este structurat pe domenii și debutează cu *Aniversare* (p. 5–30); urmează apoi *Istoria românilor* (p. 31–195), *Istoria universală* (p. 196–226), după care un capitol dedicat *Școlii, bisericii, educației* (p. 227–247); în continuare, *note și recenzii* (p. 248–280), *Abrevieri* (p. 281–283), iar în final o *Scrisoare de mulțumire* semnată de către colegiul redacțional (p. 284).

Recentul număr este deschis cu un articol dedicat profesorului dr. Ioan Mîtreă la 70 de ani, semnat de către

Dimitrie-Ovidiu Boldur (p. 5–30). Articolul face o succintă biografie a profesorului Mîtreă, plecând de la studiile primare, gimnaziale, liceale și universitare (pe care le-a absolvit ca șef de promoție). Prezentarea continuă cu activitatea științifică pe care a început-o, în 1963, la Institutul Pedagogic din Iași, de unde a fost transferat în 1964 la Institutul Pedagogic din Bacău, apoi la Facultatea de Istorie-Geografie din Bacău (fiind și decan), unde a funcționat până în 1975 (când aceasta a fost abuziv desființată). Apoi a fost timp de un an titular la Liceul „George Bacovia” Bacău, pentru ca din 1976 până în 1985 să funcționeze la Muzeul Județean de Istorie și Artă din Bacău (în perioada 1976–1982 fiind director) (p. 6–7). Revine din 1986 la Liceul „George Bacovia” Bacău (azi Colegiul Național „Ferdinand I”), unde a slujit la catedră până în vara anului 2006 (p. 10). După desființarea Facultății de Istorie-Geografie Bacău, în 1975, a activat în învățământul superior, în calitate de cadru didactic asociat, la Institutul de învățământ superior din Bacău (devenit după 1989 Universitatea din Bacău), la Universitatea „Spiru Haret” – Filiala Bacău, Universitatea „Mihai Eminescu” – Filiala Bacău.

Ca o recunoaștere a contribuției sale în domeniul învățământului a fost răsplătit cu numeroase distincții, între care Ordinul Național „Pentru Merit”, în grad de Cavaler. Ultima distincție primită este Diploma prin care i s-a conferit titlul de Membru de onoare al Consiliului Profesorat al Colegiului Național „Ferdinand I”, Bacău, unitate școlară reprezentativă a învățământului românesc, în care a slujit catedra de istorie peste trei decenii.

Articolul la care ne referim prezintă și activitatea de cercetare științifică a arheologului Ioan Mitrea, începută „încă din anii studenției sub competența îndrumare a distinsului prof.univ.dr.doc. Mircea Petrescu-Dîmbovița” (p. 7). Astfel, autorul s-a aplecat încă de student asupra cercetării secolelor VI–X din Moldova, absolvind licența cu o temă din acest domeniu (în 1963), pentru ca apoi să susțină doctoratul în domeniul mileniul I, în 1979 (p. 7).

Pe lângă participările pe numeroase șantiere în care a fost cooptat, ca membru, în vederea deprinderii „tainelor” arheologiei, un loc aparte îl ocupă cercetările de la Lozna-Dorohoi, Mănoaia-Costișa, jud. Neamț, Oituz-jud. Bacău, Botoșana-jud. Suceava (p. 7). Un loc deosebit în preocupările arheologice ale autorului îl ocupă cercetarea sistematică a așezărilor de la Izvoare-Bahna, Borșeni și Davideni (jud. Neamț), Bacău-Curtea Domnească, Oncești, Dămieniști și Ștefan cel Mare (jud. Bacău) (p. 8).

De menționat că Ioan Mitrea a sprijinit cercetările arheologice din zona subcarpatică a Moldovei, nu numai în calitate de director al muzeului băcăuan (1976–1981), dar și ca membru, câțiva ani, al Comisiei Naționale de arheologie și membru al Consiliului Științific al Institutului de Tracologie.

Bogata activitatea se reflectă într-un număr mare de lucrări, între care 12 cărți (ca autor sau coautor), 122 articole, studii, rapoarte de arheologice, 51 recenzii și note bibliografice, și peste 200 de articole de popularizare. O prezentare a activității prof. Ioan Mitrea, prilejuită de aniversarea a 70 de ani de viață, a apărut și în revista băcăuană *Carpica*, vol. XXXVI, 2007, unde se include și o listă de lucrări, actualizată (p. 234–253).

Am insistat în mod special să prezentăm mai pe larg articolul dedicat profesorului Ioan Mitrea și datorită faptului că încă ne aflăm în anul împlinirii celor 70 de ani de viață, dar și pentru că recent i s-a conferit, pe data 17 mai a.c., titlul de Membru de Onoare al Institutului de Arheologie Iași al Academiei Române.

Capitolul *Istoria românilor* debutează cu un articol semnat de către Silviu Sanie, intitulat *Noi descoperiri de însemnări și imagini în spațiul dacic (sec. III a.Chr.–III p.Chr.)* (p. 31–38), în care autorul analizează un număr de descoperiri arheologice inscripționate cu semne și imagini, ce au suport diferit (ceramică, piatră, silex, malahit, marmură, metal, os), provenite din propriile cercetări arheologice ale autorului, de pe șantierul de la Barboși-Galați, Bâta Doamnei-Piatra Neamț, Dumbrava – com. Ciurea, jud. Iași, Ciolănești din Deal, jud. Teleorman, dar și din alte șantiere în care au fost descoperite astfel de piese, cum ar fi cele de pe șantierele de la Poiana, jud. Galați, Răcătau, com. Horgești și Brad, com. Negri, jud. Bacău.

În continuarea este publicat un articol semnat de către Dumitru Protase, *1900 de ani de la integrarea Daciei în Imperiul Roman* (p. 39–41), care a fost publicat de către autor și în versiune italiană, în volumul *Roma, Dacia, România*, București, 2006, p. 85–92, și în care se face o trecere în revistă de a situației, datelor și consecințelor istorice ale momentului aniversat.

Urmează articolul semnat de către Dan Gh. Teodor, *Anții și alanii în spațiul carpato-dunăreano-pontic (secolele VI–VIII)* (p. 42–48), prin care autorul precizează importanța studierii elementelor alogene din spațiul menționat, alături și împreună cu elementele autohtone, în vederea cunoașterii transformărilor petrecute în plan social-economic, etno-demografic și politic, în perioada secolelor VI–VIII d.Hr.. Astfel, sunt analizate izvoare scrise și arheologice privitoare la anți și alanii, semnalându-se o serie de descoperiri ce pot fi atribuite acestor populații, care, deși nu sunt numeroase, pot oferi „o imagine nouă asupra realităților etno-demografice, culturale și politice dintr-o perioadă istorică extrem de frământată și în același timp să completeze sau să amendeze multe din informațiile transmise de izvoarele scrise ale vremii privind prezența unor populații nomade în spațiul carpato-dunăreano-pontic, în a doua jumătate a mileniului I d.Hr.” (p. 48).

Un izvor inedit privind catolicismul din Moldova: Istoricul Parohiei Catolice de Bacău (p. 49–66) este articolul semnat de către Anton Coșa, autorul publicând un manuscris aparținând renumitului preot catolic și cărturar Iosif Tălmăcel (1887–1979). Autorul, selectând din arhiva inedită pusă la dispoziția Domniei Sale de către strănepoata preotului, Adriana Romedea, „aduce la cunoștința publicului cititor doar unul dintre cele mai interesante documente, încă inedite, din cuprinsul acestei arhive, intitulat: *Istoricul Parohiei Catolice de Bacău (1350–1935)*” (p. 50).

În articolul semnat de către Dumitru Ivănescu, *Surse documentare franceze despre unirea Principatelor Române* (p. 67–71), sunt făcute trimiteri la surse istoriografice extrase din arhivele și bibliotecile din Franța, cu privire la o perioadă importantă din istoria modernă a României, și anume la momentele ce au premers dublei alegeri, cât și unele referințe despre anii de început ai domniei lui Al. I. Cuza. Materialul publicat în revista *Zargidava* se referă la relațiile pe care Principatele Române le-au avut în această perioadă cu Franța, relații pe care autorul le analizează din perspectiva surselor documentare franceze.

În revista *Zargidava* este publicat în continuare articolul semnat de către Gheorghe I. Florescu, *Generalul Henri M. Berthelot între Franța și România (1916-1918)* (p. 72–95), în care autorul supune atenției cititorului o succintă analiză, nu atât a activității generalului Henri M. Berthelot, în timpul misiunii acestuia în România, în perioada 15 octombrie 1916 – 9 martie 1918, ci mai ales a repercusiunilor, a interesului arătat de către istoriografia românească acestui general, pe care se pare că istoriografia franceză nu l-a tratat așa cum ar fi meritat personalitatea acestuia. Autorul subliniază că „nici un

francez nu a scris, până în prezent, măcar un articol consacrat aceluia căruia, în 1917, colonelul Georges Dumon îi dedica poezia *Nous voulons* (publicată în volumul *En Roumanie. Quelques vers*, ediție și studiu introductiv de Gheorghe I. Florescu, Iași, 1996, p. 24, prima ediție fiind publicată în 1917 la Bacău).

Volumul continuă cu un material semnat de Ion Agrigoroaiei, „*Din graniță ați făcut punte*” (p. 96–101), în care autorul se referă la poziția lui C. Stere referitoare la participarea României la primul război mondial. Politicianul român a fost unul dintre principalii contestatari ai alianței cu Rusia, tocmai datorită faptului că el considera că prin aceasta se pierdea definitiv teritoriul de peste Prut. În același timp, autorul se referă la momentele care au dus la unirea Basarabiei cu România (proclamarea Republicii Democratice Moldovenești, decembrie 1917, proclamarea independenței Republicii Moldovenești la 24 ianuarie 1918, declarația de unire a Basarabiei cu România, 27 martie 1918, Decretul regal din 9 aprilie 1918, prin care regele Ferdinand I recunoștea unirea).

Jean Ciută semnează articolul *Reîntregirea românească, act al voinței elitei politice și luptei poporului român* (p. 102–106), prin care autorul face o trecere în revistă a momentelor premergătoare unirii înfăptuite în 1918.

Capitolul dedicat istoriei românilor continuă cu articolul semnat de către Sever Dumitrașcu și Laura Ardelean, *Realități uitate: Regele Ferdinand și Oradea* (p. 107–110), în care se analizează importanța implicării regelui Ferdinand I în evoluția evenimentelor ce au dus la înfăptuirea unirii din 1918, fiind analizată și perioada de după unire, neuitându-se faptul că „În 1923, în România a fost elaborată, și marele rege a semnat-o, cea mai democratică Constituție a României, ce a rămas model generațiilor următoare” (p. 107). De asemenea, articolul urmărește și implicarea regelui în relațiile directe cu oamenii, făcându-se referire la relația pe care acesta a avut-o cu Oradea, menționându-se faptul că orădenii i-au spus regelui Ferdinand cel Loial.

Căminul cultural – principala instituție a satului românesc din perioada interbelică (1919–1939) (p. 111–117), articolul semnat de Constantin Cloșcă, tratează importanța și realizările căminelor culturale în perioada interbelică, organisme reprezentative pentru obștea rurală românească, care au contribuit la educația și informarea sătenilor.

În articolul *Legea de organizare judecătorească din 25 iunie 1924* (p. 118–137), Cristian Nicolae Ursulescu analizează cadrul legislativ al perioadei interbelice, ale cărui baze sunt puse odată cu promulgarea Constituției din 29 martie 1923, prima lege fundamentală a României reîntregite. Articolul analizează contextul și modul adoptării Legii de organizarea judecătorească din 25 iunie 1924.

Gheorghe Buzatu semnează articolul *22 iunie 1941: „Agresiunea” României antonesciene împotriva Rusiei staliniste (după unele probe epistolare)* (p. 138–164), în care autorul tratează implicarea României în cel de-al doilea război mondial. De asemenea, autorul publică o serie de documente privitoare la alegerea conducătorului statului român, Ion Antonescu, precizând importanța

„rolului probelor de acest gen în aprofundarea și determinarea caracterului drept și justificat al războiului declanșat de România la 22 iunie 1941” (p. 148).

În continuare, în revista *Zargidava* este publicat un material dedicat tot celui de-al doilea război mondial, semnat de Maria Dobroi, *Atitudinea opoziției democratice față de războiul împotriva URSS* (p. 165–179), în care autoarea prezintă atitudinea liderilor democrației referitoare la intrarea României în război alături de Germania, aceștia subliniind faptul că efectele acestei politici începeau să se manifeste în defavoarea țării.

Constantin Mocanu publică partea a doua a materialului *Cu privire la raportul dintre noțiunile istorie și retrologie (II)*, (p. 180–195); prima parte a fost publicată în *Zargidava*, V, Bacău, 2006, p. 153–17. Autorul, recurgând la istoriografia românească și universală, încearcă să facă o analiză a necesității studierii istoriei, la începutul materialului, pentru ca apoi să trateze legătura dintre istorie și retrologie; acesta consideră că termenul de retrologie s-a răspândit și datorită studiilor de istorie agrară publicate sub egida Societății de Istorie și Retrologie Agrară din România.

Revista *Zargidava* continuă cu cel de-al doilea capitol general, *Istorie universală*, care debutează cu un articol semnat de către Dimitrie-Ovidiu Boldur, *Pontifex Maximus – rege, o translatare de la antichitate la evul mediu* (p. 196–198), în care autorul încearcă să realizeze o comparație între „pontifex maximus” din antichitate și regii Evului Mediu, cu privire specială asupra unei „sigure fațete a regelui – cea a puterilor sale divine” (p. 197).

Articolul semnat de Nelu Zugravu, *Germanicii și Roma. Noi abordări istoriografice* (p. 199–208), analizează evoluția istoriografică referitoare la tema raporturilor dintre lumea germanică și lumea romană, autorul precizând faptul că acestea au o „vechime istoriografică respectabilă” (p. 199), însă remarcă faptul că există o „mobilitate a istoriografiei occidentale și interesul aparte pe care-l ocupă în acest context problematica raporturilor dintre Imperiul roman și translimitaneii de neam germanic” (p. 208).

Acad. Mircea Petrescu-Dâmbovița, în articolul *Unele date din domeniul arheologiei mexicane precolumbiene* (p. 209–216), prezintă participarea autorului la cel de-al X-lea Congres Internațional de Științe Pre- și Protoistorice de la Ciudad de Mexico, în octombrie 1981, descriind succint problemele de arheologie pre- și protoistorice dezbătute la congres și subliniind importanța organizării unor astfel de manifestări științifice internaționale, cea din 1981 fiind prima organizată în afara Europa. Articolul prezintă și importante date, mai puțin cunoscute, privind arheologia mexicană precolumbiană.

Capitolul dedicat *Istoriei universale* se încheie cu un articol semnat de către Maria Berceanu, intitulat *Adunările de stări și monarhiile medievale în Europa occidentală* (p. 217–226), în care autoarea își propune să urmărească, într-o primă parte a lucrării, geneza și evoluția adunărilor de stări în Europa occidentală, tratând apoi, într-o a doua parte a lucrării, raporturile acestor adunări cu regalitatea.

Zargidava continuă cu un alt capitol intitulat *Școală, biserică, educație*, care începe cu un material semnat de către Livia Liliana Sibișteanu, *Focul – element primordial (I). Reprezentări și simboluri în religie* (p. 227–234), care analizează focul, care, alături de alte elemente, este considerat încă din antichitate element primordial în operele filosofilor greci, fiind analizate reprezentările și simbolurile focului.

Un interesant articol publică Eugenia Zaharia, cunoscut cercetător al istoriei mileniului I d.Hr., intitulat, *Omul în raport cu mediul natural și social* (p. 235–239), în care autoarea subliniază importanța religiei în istoria civilizației omenirii.

Este publicat în continuare un material care propune un proiect de tehnologie didactică, semnat de Didi Alistar, intitulat *Democrația și drepturile omului. Schimbarea statutului femeii în societatea românească în secolul al XX-lea (Proiect de tehnologie didactică)* (p. 240–247).

Ultima parte a revistei *Zargidava* este dedicată unor note și recenzii, și anume: *Zargidava văzută de un pseudoarheolog* (Vasile Ursachi) (p. 248–255); *Sorin Nemeti, Sincretismul religios în Dacia romană* (Nelu Zugravu) (p. 256–258); *Adrian Bejan, Etnogeneza românilor: proces istoric european* (Nelu Zugravu) (p. 259–268); *Georgeta Filitti, Dorin Matei, Mileniul românesc. 1000 de ani de istorie în imagini* (Simona Farcaș) (p. 269–270); *Ștefan S. Gorovei, Maria Magdalena Székely, Princeps Omni Laude Maior. O istorie a lui Ștefan cel Mare* (Anton Coșa) (p. 271–274); *Octav Vitcu, Cupa de nectar și Cupa de venin* (Ioan Murariu) (p. 274–276); *Ioan Scurtu, Revoluția română din Decembrie 1989 în context internațional* (Adolf Minuț) (p. 277–280).

În partea finală a revistei găsim lista *Abrevierilor* (p. 281–283) folosite în volum, iar la final o *Scrisoare de mulțumire* (p. 284), prin care sunt adresate mulțumiri atât

colaboratorilor revistei, cât și sponsorilor și donatorilor, cu ajutorul cărora *Zargidava* a putut să apară.

Menționăm că, de la an la an, de la număr la număr, conținutul revistei a devenit tot mai atractiv, și asta ca urmare a creșterii numărului de colaboratori, din rândul unor nume reprezentative pentru istoriografia românească. Dacă la primul număr au colaborat numai autori băcăuani, pentru a evidenția că la Bacău există un potențial științific important, capabil să susțină o nouă revistă de istorie, pe lângă consacrată revistă *Carpica*, ajunsă la vol. XXXVI, în numerele următoare au colaborat personalități din întreaga țară.

Trebuie precizat faptul că cele două prestigioase publicații de istorie care apar la Bacău nu sunt concurente, ci complementare, cum a subliniat în mai multe rânduri prof. I. Mitrea, redactorul-șef al revistei *Zargidava*.

Între colaboratorii revistei *Zargidava*, pe lângă istorici, arheologi, muzeografi, arhiviști băcăuani, întâlnim nume prestigioase precum: acad. Mircea Petrescu-Dîmbovița, acad. Alexandru Zub, acad. Camil Mureșan, prof. univ. dr. D. Protase, membru de onoare al Academiei Române; profesori universitari, precum: Ion Agrigoroaiei, Gheorghe Buzatu, Ioan Ciupercă, Dan Gh. Teodor, Nicolae Ursulescu, Silviu Sanie, Sever Dumitrașcu, Nelu Zugravu; cercetători din instituturile Academiei, precum: Eugenia Zaharia, Dumitru Ivănescu, Gh.I. Florescu, Liviu Brătescu și mulți alții.

Să menționăm în încheiere că revista *Zargidava* a fost și este bine primită în peisajul istoriografiei românești, dovadă fiind numeroasele prezentări și recenzii apărute, dar și faptul că, recent, Societatea de Științe Istorice din România a acordat publicației *Zargidava* premiul pe 2006.

LĂCRĂMIOARA ELENA ISTINA